

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Uredništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rekopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako peti-vrstno. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 812.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Reklamacije, t. j. vse administrativne pošiljatve samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Posni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Ovire povoljnih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.

(Poročal na okr. učiteljski konferenci v Ljubljani dne 24. junija 1922. Fran Skulj.)

In konečno še nekaj, česar ne morem zamočati. Zdi se mi, da je učiteljstvo dostikrat v svojem delu premalo samostojno, premalo izvirno. To je podedovano svojstvo iz časov knute in nagajke. Brez samostojnosti učiteljeve ni samostojnosti učenčeve, ki je pa za napredek neobhodno potrebna. Proč tedaj s plagijatorstvom! Povsem napačen je nazor onih, ki zahtevajo, da se mladina v šoli vsega nauči, da je domače učenje odveč, da so domače naloge muka otroku in staršem. Kdor tako misli in se po tem ravna, zavaja mladino k nedelavnosti, brezskrbnosti in nesamostojnosti. Tako vzgojen človek ne bo nikoli samostojen, vse življenje bo odvisen od pomoči drugih. Nekaj napora mora imeti mladina pri pouku, ker je sicer izključena vzgoja volja in vztrajnosti. Če se je v tem oziru grešilo, mora se popraviti.

Vzgoja in pouk je umetnost. Kdor hoče biti na vrhuncu mu ne zadostuje le šolski študij — vsakemu učitelju (-ici) mora biti težnja po nadaljni izobrazbi »kategoričen imperativ«. Praksa da mnogo izkušenj, teorija pa napotek k spolnjenju. Vsak naj se vpraša, koliko si je prizadeval in koliko si je pridobil v spolnjenju svoje stanovske izobrazbe. Z lastnim spolnjenjem pade marsikatera ovira v vodo. Mnogo zdatnih ovir povzroča pri vzgoji in pouku tudi učiteljeva osebnost. V mestu samem ko se poedinec v množici izgubi, ni to tolikega pomena; na deželi pa, kjer je učitelj nekaj viden svečnik, je od osebnosti učiteljstva zavisna mnogokrat vzgoja cele generacije. Učiteljevo življenje na domu, njegov pojav v javnosti, njegovi nastopi v in izven šole, vse njegovo življenje in bitje je neprestano pod najstrožjo kontrolo ljudskega očesa. Učiteljsvo se mora zavedati važnosti svoje pozicije v javnosti. Vsikdar in povsod mora nastopati tako, da mu ne more nihče do živga. Geslo: »Ne glej, poslušaj me! za učitelja ne velja, temveč »Glej in poslušaj me! Kot ljudski vzgojitelj mora poznati dušo naroda, pomagati in svetovati mora povsod, kjer prilika nanese. Osvojiti si mora srca ljudstva in

kdor je postal njegov ljubljenc, mu vsi klevetniki ne morejo do živga. Tak učitelj bo zmagal tudi one ovire, ki so sicer videti nepremagljive. Neprijetnost učiteljstva je v današnjih časih, zlasti po deželi največja ovira vzgoji in pouku. Kdo je temu kriv? V sto slučajih komaj enkrat učiteljstvo. vse drugo imajo na vesti ljudski demagogi, hujškači in zlobnost političnih strankarjev. Z vpitjem, da hočejo ljudstvu pomagati, pehaajo v svoji brezvestnosti in politični spekulaciji ubogo, pa dobro ljudstvo v temo, ter ga hujškajo proti šoli, viru vsega dobrega, poštenega in pravičnega. S časopisi zastropirajo ljudsko psiho, s strastjo strankarstva, sejejo prepri in sovraštvo, ter splošno nejevoljo. Glavni zamah je vedno namenjen šoli. Kako naj šola v takem ozračju napreduje, kako naj se razcveto rože čednosti, ko po njih bije dan za dnevom toča! Šola je hiša narodove vzgoje in prosvete, politični strankarji hočejo napraviti iz nje jamo razbojnikov, Roko stran nečisti klevetniki od vzgoje in pouka! — So pa tudi posamezniki med vzgojitelji, ki kvarijo in izpodkopujejo ugled stanu, ter uničujejo s svojo malomarnostjo in nekvalificiranim vedenjem sad in uspehe trudapolnega dela šole. Tudi tem velja: roko proč, odstranite se iz naših vrst, ker niste vredni imena učitelja. V prvi, kakor v drugi primeri odpade velike ovire vzgoji in pouku.

Šola je svet kraj. Nihče naj ne prestopi praga tega svetišča z nečistostjo v svojem srcu! Ljubezen in harmonija ter prava odkritosrčna kolegialnost obvladaj vse osebe zavoda! Fanatizem, osebnosti in politično strankarstvo ne spada v atelje, kjer se oblikuje človeška duša. Kaj hočemo z izročeno nam mladino? Ali naj jo vzgojimo za stranke, ali za dobre ljudi, vrle in plemenite ude človeške družbe, za poštene državljane?! Odgovora ni treba, umljiv je. — Razspor, sovraštvo in mržnja med člani učiteljskih zborov, je grobokop vzgoji in pouku. Na takih šolah se vrši delo nezadovoljnih tlačanov. »Kraljestvo, ki je samo med seboj razdeljeno, propade«. Naj bi padla po celi ljubljani očetnivi ta ovira v korist in prospeh naši kulturni misiji.

In konečno še par stavkov pro domo: Vprašajmo se, ali so naša srca prožeta one velike in globoke domovinske ljubezni, ki smo jo dolžni že radi prelite

krvi, ki nam je priborila svobodo? Ali smo prišli do one velike zavesti, da smo poklicani vzgajati in dvigati kvišku naš lastni rod, iste krvi, iste duše! Ali je prepojeno naše srce one vroče ljubezni do onega ljudstva, kojega posamezni atomi smo mi sami? Pojdimo v se in prašajmo se, smo li služili domovini z ono vdanostjo vestnostjo in požrtvovalnostjo, ki je pričakuje od nas domovina, naš narod, naš brat, sestra? Ne tujcu več, sebi služimo in delamo — zato ne bodi naše delo kakor hlapca ali najemnika, temveč iskreno, pošteno, dosledno, prožeto ljubezni in potrpljenja. Bratje! se stre! Kvišku srca! Zavedajmo se vedno in povsod, da vršimo v narodu najvišje in največje delo. Ta zemlja, ki jo posedamo je naš dom, to ljudstvo, za katero delamo, smo mi sami, je naš brat, sestra in ta deca, koji smo posvetili naše roke, razum in srce je naša deca, kri od naše krvi. Za koga delamo in komu? Za sebe in sebi. Odstranimo vse ovire svojemu delu, da čimprej dvignemo kulturo našemu narodu, ga osrečimo ter poneseimo dober glas v širni svet o veličini prosvete in omike in o plemenitosti našega jugoslovanskega naroda, ki naj tvori neporušljiv temelj naši lepi svobodni državi.

Teze.

A.

Država žrtvuje ogromne svote za prosveto in kulturo naroda. Da ne bodo neplodne vse te žrtve, ter brez uspeha ves napor vzgojiteljev in kulturnih delavcev, zahtevamo sledeče:

1. Pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero naj skliče v roku 3 mesecev anketo šestih članov, od katerih naj so vsaj 3 učitelji. Tej anketi se poveri sestavo zakonskega osnutka, ki ga predloži državna uprava narodni skupščini v uvaževanje. Zakonski osnutek obsegaj:

a) Stroge predpise in kazni za ovire, ki se stavijo vzgoji in pouku po pohujšanju javnosti radi propalosti ljudske morale. Vsa ostopost zakona naj zadene: lenobo, delomrznost, vlačugarstvo, kletvine vseh vrst, bogoskrunstvo, surovost, tatvino robe, pretepe, uboje, umore, pijančevanje, nemoralnost vseh vrst, sleparije, korupcije, v vsakem slučaju, ter vsako javno pohujšanje.

b) Stroge predpise in kazni za vse časopise, ki radi svojih demagoških in strankarskih načel blati šolo, vero in vzgojitelje, podira vzgojno delo, zastropirja ljudske mase s sovraštvom do šole in onemogočuje kulturni napredek naroda. Zakon naj štiti pred časopisjem in klevetniki prosvetno delo šole in prosvetne delavce in vzgojitelje.

2. Pokrajinska prosvetna oblast naj osnuje po mestih Slovenije ljudske univerze, ki naj skrbe za vzgojo in nadaljno izobrazbo šoli odrasle mladine in odraslih sploh; skrbi naj dalje, da se osnutek zakona o kmetijsko nadaljevalnih tečajih nemudoma uzakoni in da se na podlagi tega s pomočjo lokalnih faktorjev osnujejo po deželi povsod za šoli odraslo mladino kmetijski in gospodinjki tečaji.

3. Prosvetna oblast naj prouči mladinske zabave, šport, čtivo in društveno življenje mladine iz vzgojnega, naravnega in zdravstvenega stališča, ter izda po temeljitem prevdaru normo, ki bo onemogočila po omenjenih institucijah škodljiv vpliv na mladino. — Zabavne in športne institucije naj se pritegnejo po možnosti in potrebi k sodelovanju pri vzgoji in pouku.

4. Duševno in telesno propalost naroda in mladine ima v veliki meri na vesti socialna beda prehrane, obleke, in stanovanjska mizerija. Na konferenci zbrano učiteljstvo se v tem oziru obrača s prošnjo na pokrajinsko oblast, da nemudoma stori pri centralni vladi vse potrebne korake, da se goriomenjena socialna beda omili, da prešine ljudske mase zadovoljnost, ki je potrebna za uspešen kulturni napredek zlasti na prosvetnem polju.

5. Nekvalificirane učne moči so velika ovira pri vzgoji in pouku in ponižujejo učiteljski stan, zato zahtevamo od prosvetne oblasti, da vse take učne moči odstavi ter namesti z izprašanim učiteljskim.

6. Učni načrti se morajo temeljito revidirati.

B.

1. od lokalnih šol. oblasti zahtevamo, da skrbe za zadostno število šolskih poslopij. Ljubljanske osnovne šole so prenapolnjene, v njih se duši deca in napredek.

LISTEK.

Ob slovesu.

Govorila Minka Per k o v a, učiteljica 8. razreda v Mokronogu koncem šol. leta.

Ljubi otroci! Mnoge izmed vas vidim zadnjikrat. Šolo zapuščate in odhajate — kam — v življenje — v svet. Veste li kakšno je življenje? — Lepo, dragoceno, polno upanja in sanj je, a tudi resno, trdo in neizprosno. In svet — kakšen je ta? Ah, velik je, pa tako lep in krasan, a tudi poln razočaranja in prevar. In kakšna je pot, ki pelje v ta svet? Včasih ravna, s cvetjem posuta, včasih valovita, trnjeva.

Prišla sem, morala sem priti, da vam želim samo jasne in solčne dni sreče in zadovoljstva pod svobodnim jugoslovanskim solncem. Zato par besed na pot v življenjski boj!

Vzljubite delo! Delajte radi in z veseljem, ker delo je vir sreče in zadovoljstva! Z delom si najbolj priganate dolg-

čas, z njim si pridobite ugled in spoštovanje.

Lepo ste pisali nalogo: »Kako si lepšam življenje?« Prosim vas, imejte to zapisano tudi v svojih srcih. Poleg telesnega dela, delajte tudi duševno. Berite mnogo! Čitajte gospodarske spise, ne pozabite pa tudi naših pisateljev in pesnikov. Berite z razumom in s srcem. Udeležujte se dramatičnih predstav in sodelujte pri kulturnih društvih.

Mnogo sem vam že govorila, danes povdarjam znova: »Vzljubite narodo, glejte jo z dušnimi očmi in poslušajte z dušnimi ušesi, saj je večno lepa!«

Do danes vas je vzgajala šola. Z današnjim dnem pa ste prevzeli eno najtežjih nalog — samovzgojo. Zato bodite strogi sodniki svojih napak ter učitelji usmiljenosti, nesebičnosti in požrtvovalnosti! V službah bodite vestni, natančni, točni in ne živite samo zase, ampak za svojece, za narod in za domovino! Imejte močno voljo, bodite odkritosrčni, ljubite pravico in sovražite krivico! Samo enkrat živite, zato ljubite to življenje, saj z ljubeznijo si

ga ustvarite kar najlepše, ga lepšate tudi drugim, kar bodi vaš cilj.

Danes vas vidim vse zdrave, vesele in čvrste, a z vsakim dnem postanete močnejši. Obdelovali boste polja, vinograde in delali boste po gozdih. Česa vas prosi rodna zemlja? Kliče vam: »Mladina, žrtvuj mi vse svoje moči in ne išči sreče onkraj morja. Dosti imam polja, dosti zakladov, ki spe v gorah. Dvigni jih, pa srečna in zadovoljna boš, zato nikdar odtod!«

Naša mlada Jugoslavija potrebuje najbolj vzornih gospodarjev in gospodinj. V to boste poklicani, vi dečki in deklice. Ako boste blage, plemenite mladenke, junaki, značajni mladeniči, tedaj bo dovolj dobrih očetov in mater, skrbnih gospodarjev in marljivih gospodinj, v kar vas je vzgojila šola po svojih učiteljih in učiteljicah, samo ravnajte se po njih naukih in nasvetih. Ako imamo vse to, potem je blagostanje države zagotovljeno.

Dovolj! V spomin na šolo vam kličem:

»Ohrani Bog vas svetu
še mnogo let v mladostnem cvetu!«

† Tovarišu nadučitelju Vinko Klanšku v spomin.

Za možem mož . . .

Njih blage duše iz soiza doline
Tja gori selijo, se k božji zori,
Kjer nehajo vsi trudi in napor,
Kjer reva in slabost človeška
mine.

V r t e c.

Slovenska domovina je izgubila zopet zvestega in delavnega sina. V Trzinu pri Mokronogu je umrl 27. julija t. l. ondodni tovariš nadučitelj Vinko Klanšek. Kruta neizprosna bolezen, jetika, je strla mlado nadbudno življenje in položila jedva 29 let starega moža v prerani grob, ob katerem se topi v solzah mlada zapuščená vdova, onemogla mamica, brata in sestra in žaluje vsak, kdor ga je poznal, vsaj si je znal pridobiti v slehernem okraju ali družbi na mah prijatelj in spoštovanja. Bil je zaveden in jako delaven učitelj, bodisi v ali izven šole,

2. Zahtevamo, da oskrbe lokalne oblasti šolam potrebna učila in revni šolski mladini brezplačno potrebna samoučila, ker je to pogoj uspešnemu pouku in napredku.

3. Zahtevamo od kompetentne šolske oblasti, da se vsepovsod, kjer so po zakonu izpolnjeni pogoji, nastavijo definitivne učiteljske moči, ker je stalnost učiteljstva neobhodna potreba uspešnim vzgojnim in učnim uspehom.

4. Ker je učiteljstvo ljudski izobrazbi, vzgoji in pouku neobhodna potreba, je dolžnost lokalnih faktorjev, da oskrbi mestno učiteljstvo s primernim stanovanjem, zato naj se locirajo kompetenti za stanovanje po pomembnosti svojega zvanja.

C.

Stojimo na načelu, da je uspešen pouk in dobra vzgoja odvisna od učiteljstva in sicer:

a) od njegove vestnosti in marljivosti,

b) od njegove poglobitve v svoj poklic (od stanovske zavesti),

c) od vztrajnega napredovanja v študiju pedagoško-didaktičke vede ter v splošni poglobitvi svojega obzorja,

č) od neoporečnosti njegovega bitja in žitja (od lepega značaja),

d) od samostojnosti in izvirnosti v svojem delu,

e) od spoznavanja otročje individualnosti, od proučevanja socialnih in družabnih odnošajev mladine, staršev in ljudstva sploh.

f) od zaupanja in ljubezni mladine, staršev in ljudstva,

g) od kolegialnosti tovarštva ter prave harmonije učiteljskih zborov,

h) od nesebične požrtvovalnosti svojih moči svojemu zvanju,

i) od neomahljive ljubezni in vdanosti do naroda, države in vladarske hiše.

Predlagam, da se učiteljstvo v bodočnosti danih točk kolikor možno dosledno poslužuje in po njih ravna.

(Konec.)

Službena pragmatika in z uradniki omožene državne nameščenke.

V 27. številki »Učiteljskega Tovariša« opisuje tovarišica in sotrpinka svoje občutke ob sprejemu »krasne« plače vsakega prvega v mesecu. Bridko se pritožuje nad krivico, ki se nam godi zdaj že od oktobra leta 1920.

Draga tovarišica! Tvoj dopis je — zvonjenje po toči! Motiš se, če misliš, da bode z dopisom kaj pomagano. Nebroj takih dopisov je izšlo že brezuspešno po časopisih, objavila jih je »Narodna Prosveta«. Učit. Tovariš« in dr. Mnogo korakov se je storilo v odpravo čl. 34. draginjskih doklad.

V marcu 1921. se je vršil v Mariboru zelo številno obiskan shod omoženih učiteljc, sprejele so se resolucije na prosvetno ministrstvo, na ministrstvo financ, na Glavni odbor UJU, vodstvu Jug. dem. stranke. Resolucije so čakale rešitve do majnika; na seji širjega sosveta UJU, pov. Ljubljana so bile od vseh predsednikov okrajnih učiteljskih društev podpisane in poslana na pristojna mesta. Odgovora nič! Uspeha nič! Na pokrajinski skupščini v Rogaški Slatini so se tudi sprejeli predlogi v doseg naših pravic. Prišla je državna skupščina UJU v Zagrebu. Pravčasno sem poslala predlog o enakopravnosti poročenih državnih nameščenk z neporočenimi v Beograd. Na skupščini sami sva se trudili gospa Jela Ivanović in moja

malenkost, da zbudimo zanimanje za odpravo krivic. Enoglasno je državna skupščina sprejela naš predlog. Glavni odbor UJU je vzel našo stvar za svojo. Čestitalo se mi je od vseh strani na uspehu, a rezultat... čl. 34. je srečno ostal v veljavi tudi v prosvitljenem letu 1922... Naše daljno upanje je bil Zakonodajni odbor Narodne skupščine. Vzporedno s Srbkinjami so tudi Slovenke skušale vplivati na njegovega tedanjega predsednika — Slovenca. Odgovora nič! Uspeha nič! Draginjski zakon pride od Zakonodajnega odbora pred Narodno skupščino. Informira se pisмено naše poslance dr. Kukovca in dr. Reiserja. Dr. Reiser mi odgovori, da ni prijatelj poročenih uradnic.

»Društvo učiteljic v Mariboru« pošlje obširno vlogo predsedniku Jugoslov. dem. stranke ob času sprejema zakona o draginjskih dokladah. Nič odgovora! A v Narodni skupščini tudi nič uspeha! Izplačujo se povišice meseca aprila in majnika, mlade tovarišice dobe krasno plačo, a me stare učne moči, ki moramo prispevati za študirajočo deco — le polovico! Vrhutega še žanjemo zasmehovanje. Slišala sem pred kratkim ob priliki svojega govora za pravice poročenih državnih nameščenk tudi frivolen medklic: »Pa se dajte ločit!« Ta medklic pripisujem na rovaš splošnega povojnega razpada morale. Tedaj manjvredne in kaznovane smo za to, ker smo poštene žene in matere, ki hočejo spraviti svoje otroke k boljšemu kruhu!

Nekatere tovarišice mislijo in pričakujejo, da se vsa krivica odpravi z upeljivo službene pragmatike. Drage tovarišice, motite se!

Prejemki aktivnih državnih nameščenecv so: redna plača, stanarina in dodatek za deco.

Stanarina se šteje v pokojnino in znaša pri drugi kategoriji letno 1600 do 3500 Din. Člen 35. pravi: »Samci, vdovci, ločeni, neomožene državne nameščenke, vdove, ločene, imajo 75% stanarine« — a me omožene se nikjer ne omenimo. Ker se pa stanarina šteje v pokojnino in je bistveni del plače, zato se je treba pobrihati, da pride k temu členu dostavek — »omožene državne nameščenke so enakopravne z neomoženimi«.

Člen 161. se glasi: »Nihče ne more dobivati dveh pokojnin, dobiva samo večjo.« — Zahtevati moramo, da se pristavi: »Izvemši vdove državne nameščenke.« Krivica bi se godila omoženi državni nameščenki. Svojo pokojnino si zasluži sama, pokojnino po možu pa je vendar mož zaslužil. Ako ta dostavek ne pride v zakon, izgubimo pravico, ki smo jo desetletja že imele. Spremembe oziroma določbe teh dveh členov sta poslali dve okrajni učiteljski društvi: Maribor mesto in Maribor šolski okraj. Na seji širjega sosveta UJU pov. Ljubljana so bile sprejete med drugimi zahtevami učiteljstva in poslane Glavnemu odboru UJU v Beograd. Ni pa bila omenjena 4. točka čl. 162. Pravico do pokojnine izgube vdove — o sprejemu v državno službo za dobo, dokler ta traja.« Okr. uč. društvo za mariborski šolski okraj je predlagalo črtanje te točke.

Drage tovarišice! Sedaj pa malo pomislite Vaš položaj! Naporno morate delati, trudite se v šoli, trpite doma za družino; nesreča Vas doleti, mož umrje, predno so otroci preskrbljeni! Kaj te čaka tovarišica, vdova zapuščenca! Imaš kopicu nepreskrbljenih otrok. Poznam tovarišice, ki jih imajo 5, 6, 7, 8 celo 9. Dobile boste svojo plačo, dodatek za otroke; a po možu nobene pokojnine! Zdaj pa oskrbuj gospodinjstvo, oblači in šolaj otroke, garaj in trpi, kakor matičnica, ki jo opisuje naš Cankar. Za

predsedoval tržiškemu učit. krožku, kratko: bil je mož vsestranskega dela, poln ljubezni do mladine, naroda, stanu in napredka, pravi vzor slehernemu. Vseh teh velikih naporov pa ni moglo dolgo prenašati njegovo razrahljano zdravje. Začel je vidno pešati. Tako žena kot tovarišiči so ga svarili, naj odneha in išče zdravniške pomoči, toda zaman! Hotel je na vsak način dokončati še to šolsko leto. Še 17. junija je vodil učit. zborovanje v Št. Janžu, v istem razredu, kjer je pred 9. leti pričel učiteljevati, a že v petek 23. junija je bruhnil kri. Pa še ni miroval. Še v soboto nato je hotel dokončati neko nujno občinsko delo. Ta dan se je vlegel za stalno in ni več zapustil sobe, kljub zdravniški pomoči in marljivi potrežbi skrbne žene. Vidno so ginile njegove telesne moči, le duh je ostal krepak do zadnjega diha. Kako je bil vsestransko priljubljen, je pokazal njegov res veličastni pogreb. — V. Berček, Št. Janž.

VSAK JUGOSLOVAN MORA BITI ČLAN »JUGOSLOVANSKE MATICE.«

vse trudapolno življenje nista pri državi z možem toliko zaslužila, kakor da ostaneš in postaneš še večja sirota. Druagačno je gospodinjstvo, ako ga nadzoruje pazno oko gospodinje, mnogo večji so stroški, če gre gospodinja po zaslužku jutraj od hiše. Zato pa boste stale v svoji bolesti ob moževi smrti pred dejstvom odločitve — ali ostaneš učiteljica in skrbiš z lastno plačo za otroke — ali zapustiš službo in kot siromašna vdova životariš ob pokojnini. Zaman so študije, zaman dolgoletno službovanje, zaman ves trud, vse delo — Ti si in moraš ostati — uboga para!

Čudim se le, da tovarišice v drugih društvih niste preštudirale predlog zakona o civilnih nameščenih ter se niste udeleževale pri predlogih o njega izpremembi!

Nas ženske se je potisnilo na turški nivo! Ko bode zakon enkrat že sprejet, — — — tedaj je vse ogorčenje, vse delovanje, vsi koraki — — — le zvoneje po toči. Tedaj se bode tako težko dalo kaj izpremeniti, kakor se ne spremeni famozni § 34. o draginjskih dokladah. — Mar. Godčeva.

Iz Jugoslavije.

— Današnja številka »Tovariša« se je zaradi stavke v tiskarni zakasnila, kar naj se blagovolji vzeti na znanje.

— † Milorad D. Sokolović. Našega beogradskega tov. Dimitrija J. Sokolovića, poverjenika UJU pov. Beograd, je zadela težka izguba. Preminul mu je po kratki, težki bolezni v najlepši dobi 35 let njegov sin Milorad, glavni sekretar direkcije carine. Teško prizadetemu očetu naše iskreno sožalje!

— Umrl je tov. Vinko Klanjšek, nadučitelj v Tržišču pri Mokronogu. Pogreb se je vršil v soboto 29. m. m. preostalim naše globoko sožalje!

— Priznanje godina službe. — Narodna prosveta poroča: Na 78. skupštinjskom sastanku od 20. juna o. g. N. Skupščina je donela sledeću odluku: 1. Da se učiteljima, koji su svršili učiteljsku školu od 1. maja 1922. god. pa do 1. januara 1919. god. u zemlji ili na strani, pa iz raznih ratom stvorenih uzroka nisu mogle odmah biti postavljene za stalne učiteljice, ovo vreme po odbitku 6 meseca uračuna u godine stalne službe, bez prava na naknadu za proteklo vreme s tim da uplate u penzioni fond za ovo vreme; 3. Da se privremenim učiteljima i učiteljicama i učiteljskim zastupnicima i zastupnicama vršiocima i vršilicama učiteljske službe, koji su položili učiteljski ispit za stalne ili ga položili kraj 1922. god., priznaju za penziju i povišicu, no bez prava na naknadu, i sve one godine provedene u službi u kojima su bili ocenjeni najmanje povoljnom ocenom, s tim da za te priznate im godine uplate u penzioni fond. — Opozorjamo na to tudi naše prizadeto članstvo.

— V Šmarju pri Jelšah (na šestrzednici s 3 vzporednicami) je prazno možko učno mesto. Posebno dobrodošel je muzikaličen tovariš. Prošnje je vložititi takoj na okraj. šol. svet šmarski v Celju.

— Delokrog namestnika učit. zastopnika v ocenjevalnih komisijah. Baš odpošiljamo ocenjevalne pole. Pri tem mi prihaja na misel tale nekorektnost: Zastopnik učiteljstva je pri nas ob enem član ocenjevalne komisije. Ta ima namestnika, ki nastopi samo v slučaju ocenjevanja zastopnika samega. Kako »obširen« delokrog! Pravično in umestno je, da nastopi namestnik tudi tedaj, ko se ocenjujejo najbližji sorodniki učitelj. zastopnika n. pr. žena, sinovi, hčere, zeti itd. Pozivljamo višji šolski svet, da popravi tozadevno odredbo v navedem smislu. — J. Č. naduč. v R.

— Skupščine poverjeništev UJU. — UJU poverj. Zagreb sklicuje svojo pokrajinsko skupščino 5. avgusta v Zagreb, splitsko poverjenišтво dne 7. avgusta v Splitu, poverjenišтво za Bosno in Hercegovino dne 20. avgusta v Sarajevu. — Bratskim poverjeništvom želimo na zborovanjih obilo uspešnega dela!

— Izdatki za učiteljska po novem proračunu po projektu finančnega odbora. — I. Srbija, Črna gora in Voj-

vodina: 878.810 Din. — II. Bosna in Hercegovina: 1.413.940.50 Din, od te vsote pripade 677.650 Din na stroške internatske ureditve učiteljskih. — III. Hrvatska in Slavonija (učiteljska in višja pedagog. šola): 2.201.832.40 — IV. Slovenija: 996.494.50 Din.

— Strašno nedostajanje šol in učiteljstva v Srbiji in Črni gori. — V Srbiji in Črni gori je bilo v početku pr. šol 1. za vpis v 1. razred osnovne šole 224.974 dorasle dece; od tega števila je bilo vpisano v 1. razred vsega 69.701 otrok, vsled nedostatka šol in učiteljstva je ostalo nevpisanih 155.273. — Kako je stanje v posameznih okrajih: v topliškem okraju je bilo vpisanih 642 dece v 1. razr., nevpisanih je bilo 7320. V kosovskem okraju je bilo vpisanih 1719, nevpisanih je ostalo 16.255. — In v takih prosvetnih prilikah se na prosveti štedi! vzklika »Narodna Prosveta«, ki posnemamo iz nje gornji dve notici.

— Iz Metlike. Naši tovarišici Marici Zornovi je umrla 25. dne julija t. l. nadebuda dveletna hčerka Ilka. Tovariško sožalje!

— Iz Maribora. Vsega obsojanja je vredna polemika, ki so jo zanesli v politični list »Tabor« glede nameščenja učiteljic. Ako se komu godi krivica, naj se obrne do organizacije! Ali nimamo lastnega glasila, v katerem se lahko pomenujemo?! Neučitelji pa nas naj puste lepo pri miru, kajti bolje bomo opravili brez njih, ki ne poznajo naših teženj. — Mariborčan.

— Ali niso šolski nadzorniki že odveč? Šolski nadzorniki so pravzaprav že sedaj odveč, dasiprav »Zveza narodov« še ni potrdila klerikalno slovensko republiko! Šolska uprava si lahko prihrani izdatke za šolsko nadzorstvo. Nadzorstvo in ocenjevanje učiteljstva se lahko vrši brezplačno, in kar je posebno razveseljivo, resnično nezmotljivo po fajmoštrih in cerkvenih ključarjih! — Tega mnenja je bil tudi krajni šolski svet v L. pri oddaji mnenj za razpisano nadučiteljsko službo. Komandir kraj. šol. sveta, veleč. župnik se ni zadovoljil z uradnimi ocenami kompetentov. Na njegovo zapoved se je sklenilo, počakati s sestavo predlogov tako dolgo, da dosepejo od kn. šk. župnijskih uradov, kjer službujejo po edini kompetenti, »merodajne službene konduite«. Zloben slučaj pa je hotel, da so bili vsi kompetentni, precejšnje število, vpisani slabo, nekateri v »strahoviti brezverski luči«. K nekemu kompetentu sta prišla 1 član kraj. šol. sveta in 1 cerkveni ključar, da se na lastne oči prepričata, kakšen je ta človek. Dobila sta baje mnogo boljši utis, kakor v župnišču, kamor sta se najprej podala. Slučaj, ki kaže vedno rastočo oholost in samopašnost podeželskih župnikov, se je naznanil tudi šolski oblasti. Prepričani smo, da bo ta poučila kraj. šolski svet, da mora postopati pri oddaji mnenj edinole po odloku višjega šol. sveta dne 9. maja 1920, šte. 5320 »Sestava predlogov za oddajo stalno razpisanih služb«.

Neodrešena domovina.

— Opcija in primorski učitelji. Naša kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je v smislu rapalske pogodbe zatočišče vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. V to kraljevino spadamo tedaj vsi Slovenci, Srbi in Hrvati brez izjeme, ako se le zglašimo ali pravočasno optiramo za njo. Prošiti za sprejem morajo le oni tuje narodnosti in le za te sme imeti državna uprava svoje pomisleke ter ii je na voljo, ali jih sprejme ali ne. Slovence, Srbe in Hrvate je pa dolžna sprejeti za svoje državljane, če le niso kakšni izmečki človeške družbe. — Primorski učitelji - Slovenci, kar nas je sedaj tukaj, smo vsi optirali za našo državo. Smo tedaj vsi že državljani te kraljevine, čutudi čakamo na rešitev naših vlog za opcijo že nad leto dni in še več. — Nas primorske učitelje se imenuje definitivnim le pogojno — z reverzom. V najnovejšem času pa ne zadostuje več reverz, ampak se zahteva še odpustnica prejšnjega stalnega mesta v Primorju. Ali ne zadostuje že sam reverz? Kdor pa pridene službeno odpustnico je njegov reverz brez vsakega pomena. Kako je mogoče vendar misliti na morebitni zopetni sprejem v službo onega, kateri je uradno odpuščjen? — Mi italijanske vlade ne bomo nikoli prisilili. V nasprotnem slučaju italij. vlada našo pa že lahko. — Mnogo od teh nas je častnikov sprejetih v našo armado ter smo prisegli, vojaki in učitelji, zvestobo državi in kralju. Če veljamo morda še za italijanske podanike, tedaj smo ob enem italijanski veleizdajniki. — Kaj naj storimo v slučaju naše in italijanske mobilizacije? Ako se vrnemo, smo takojšnji veleizdajniki, ako ne, pa italijanski. »Viseti« do-

kakor tudi na mladinsko literarnem polju. Pokojnik se je sodil v Hotemežu pri Radečah 8. februarja 1893. l. Očeta je izgubil že v rani mladosti. Ker je bil zelo nadarjen in priden, poslali so ga po dokončanem IV. r. domače šole na meščansko šolo v Krško in od tam na učiteljsko v Ljubljani. Povsod je bil med prvimi in je napravil l. 1913. maturo, 2 leti kasneje usposobljenostni izpit s prav dobrim uspehom. Prvo službo je dobil v Št. Janžu, kjer je ostal 7 let. Dasitudi je bil slaboten, mu vendar niso prizanesli z vojaško suknjo. Ta mu je tudi zadala kal bolezni. Ko se je vrnil l. 1918. v Št. Janž, je moral zaprositi večtedenski dopust radi pljučnega katara. Poln ljubezni do dela in šole ni čutil ali pa hotel spoznati nevarnosti, da ni dovolj krepak nadaljevati težavno službo v šoli in pri občini. Leta 1920. je bil dodeljen kot voditelj trebeljski šoli, a kmalo nato imenovan nadučiteljem v Tržišču pri Mokronogu. Tu je še podvojil svoje delovanje: prevzel je občinsko tajništvo, vodil dober in močan pevski zbor oskrboval šolski vrt in oder, sodeloval pri šentjanškem »Sokolu«.

demo tedaj morali, ako le pridemo pravemu v pest. — Smelo trdim; Kot Slovenci - optanti smo pravi državljani krajevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsak reverz je formaliteta brez pomena, ki ne pride nikoli v poštev, najmanj pa pri Italijanih, če nam kaj še tako slovesno obljubijo. Iz svojih starih mest smo odpuščeni, kakor hitro se nismo vrnili pravočasno ter smo državljani one države, ki nas je sprejela v službo, naj pa že imamo kak papir v rokah ali ne. — Svoječasno je veljal zakon: Kdor prostovoljno zapusti svoje službeno mesto, velja to za službeno prostovoljno odpoved. Ta zakon so Italijani tudi že iztaknili. To nam priča odgovor gen. civ. komisarijata za Jul. Benečijo na vlogo kluba primorskih učiteljev, ki pravi v svojem dopisu z dne 19/II. l. št. 149/V., sledeče: Vsi oni učitelji, ki so se izselili v Jugoslavijo, ali pa se niso vrnili na svoja stara službena mesta v Julijsko Benečijo, so se s tem postopanjem odrekli svojim službenim mestom. — Franca V.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol za bivše Kranjsko, Štajersko in Primorsko — torej današnja Slovenija s sedežem v Ljubljani, ki je bilo po D. Humeku v l. 1913. poklicano v življenje, še vedno pravno obstaja, si želi nadaljnega razvoja. V ta namen je treba najprej skupnega sestanka vseh voditeljev obrt. nad. šol, oziroma od teh poverjenih namestnikov, da se na novo konstituira odbor, ki resno in energično prične delovati predvsem za enotno nagrado učnih ur in drugih najvažnejših odredb. — Delati bo dalje v prvi vrsti na to, da se tudi te šole **podržavijo**, saj je dober in izurjen obrtnik prav tako važen za državo, kot vsak njen drug činitelj, ki jo po svojih najboljših močeh podpira in sodeluje pri njenem razvoju in izpopolnitvi do njene moči, slave in ugleda! Dokler pa to ne more biti uveljavljeno, naj bi te šole vzdrževali okrajji; tako bi se njih breme porazdelilo na povprečno število davkoplačevalcev, ki imajo v prvi vrsti sami korist od dobrega obrtnika. V tem smislu se je razpravljalo na sestanku v Trbovljah, ki ga je dne 29. jun. t. l. sklical učiteljski zbor obrtno-nad. šole v Toplicah-Zagorju o. S. — Z ozirom na vedno naraščajočo draginjo in povprečnim zaslužkom delavstva je minimalno zahtevati znesek za vsako učno uro 20 Din. Vsakdo, ki je imel priliko v katerokoli stroko nekoliko intenzivneje poglobiti se, ve, koliko bolj je naporno duševno, kot pa fizično delo. Zato je pričakovati, da bo vsak razsoden in nepristranski odločevalec na naši strani. V par člankih se je z vso ljubeznijo in prepričevalnostjo za naše težnje zavzel načelnik zveze deželnih obrt. zadrug, g. E. Franchetti. V sled tega je naša moralna dolžnost, da se prav vsi, ki na tem polju delamo, za stvar z resničnim zanimanjem zavzamemo in čimprej skličemo občni zbor in nato izvolimo nov agilen in neustrašen odbor, ki bo po združenih skupnih ukrepih in načelih deloval v prosep našega, dosedaj mačehovskega oskrbovanega obrtno - nadaljevalnega šolstva. Ideje, cilje in pogoje, za katere se zedinimo, objavimo po svoji prevdarnosti v »Učit. Tovarišu«. »Obrt. vestniku« in »Trgovskem listu«. Eventuelno spomenico, ali pa samo zbrane resolucije, predložimo nato na merodajnih mestih. Če vam je blagor obrtn. nad. šol in njih siguren obstanek, kakor povzdiga obrtnega naraščaja res na srcu, tedaj pohitimo dobro pripravljene dne 13. avg. t. l. v Ljubljano. Zberimo se ob pol 11. dop. na Tehn. sredn. šoli in strnimo svoje sile v prosep tozadevnih skupnih interesov. Kdor ima morda umestnejši predlog, naj se takoj oglasi v »Učit. Tov.« ali pa na »Vodstvo obrt. nad. šole v Toplicah - Zagorju ob Savi. — M. Pelko.

—t Obrtno nadaljevalna šola v Mariboru je štela v šolskem letu 1921/22 za vajuence 15 razredov (pripravljalnica: 5, I. letnik: 6, II. 4), za vajuence pa 5 razr. (pripravljalnica: 1, I. letnik: 2, II. letnik: 2), torej skupaj 20 razredov. Začetkom šolsk. leta (1. okt. 1921) je bilo vpisanih 632 vajuencev in 260 vajuenc, torej skupaj 892; ob koncu šolskega leta (30. apr. 1922) je še bilo 546 vajuencev in 213 vajuenc, skupaj 759. Dober končni red je došlo 436 vajuencev in 173 vajuenc, t. j. 609; slabo ocenjenih ali sploh neredovanih (bolezen, izstop, preselitev, oprostitvev pouka, nereden obisk . . .) je ostalo 196 vajuencev in 87 vajuenc, torej 283. Glede na narodnost je bilo ob sklepu šolskega leta pri vajuencih 409 Slovencev, 7 Srbohrvatov, 1 Čehoslovak, 129 Nemcev; pri vajuenkah pa 129 Slovenk,

3 Srbohrvatice, 1 Čehoslovakinja in 80 Nemk. Po veroizpovedi je bilo vkup 745 katoliške, 1 pravoslavne in 13 evangelijske vere. Poučevalo je 23 učnih moči, in sicer 18 učiteljev in 5 učiteljic. Šolski obisk je bil vobče mnogo bolj zadovoljiv kakor v lanskem šolskem letu. Šolski odbor, na čelu mariborski župan g. Grčar, se je trudil izdatno v prosepvanje šole, zlasti pa še v dobavo sredstev za njeno vzdrževanje, tako da je bilo možno redno izplačevati honorarje učiteljsvu. Tudi tuk. »Slov. obrtno društvo« je bilo šoli jako naklonjeno. Na inicijativo predsednika g. Novaka je priredilo ob sklepu šolskega leta za vajuence in vajuence lepo uspelo interno slavnost, pri kateri je bilo nagrajenih v vsakem razredu po dvoje vajuencev ali vajuenc z večjim denarnim zneskom, naloženem na hranilnično knjižico.

—t Čebelarski poučni tečaj priredi podpisani na svojem domu dne 20. avgusta t. l. Dnevni red: Predpoldne 9.—12. Oskrbovanje čebel v teku celega leta, vse s praktičnim razkazovanjem. Popoldne 2.—5.: Čiščenje voska, vplivanje satic, pletenje slamnatih pletenic, najpotrebnejše orodje, mikroskopično razkazovanje iz čebelne anatomije. — Število udeležencev neomejeno. Udeleženci iz oddaljenih krajev naj se blagovolijo nemudoma priglasiti, da se more potrebno ukreniti, ker v bližini ni gostilne za kosilo in event. prenočišče. — K mnogobrojni udeležbi prijazno vabi Iv. Jurancič, drž. čeb. potni učitelj.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Hotiza - Prekmurje. Dne 25. junija je priredila tukajšnja šolska mladina svojo prvo veselico. Otroci so jako lepo izvajali polnoštevilne točke programa. Spored je bil sledeči: 1. Petje (dvo-glasno): Naprej — Bože pravde — Lepa naša; 2. Deklamacije: Mali Jugoslanček; 3. Petje (dvo-gl.): Tko je srce u te dirno; 4. Deklamacija: Veseli pastir; 5. Igra: Kaznjivi šaljivec; 6. Petje (dvo-gl.): Kje dom je moj?; 7. Deklamacija: Bratje v kolo se vstopimo; 8. Petje (dvo-gl.) Mladi vojaki; 9. Igra: Zapeljivec, krasno je bilo petje mladega otroškega zbora. S to prvo prireditvijo je lahko šola popolnoma zadovoljna in z njo voditelj, ki je imel mnogo truda in dela.

Književnost in umetnost.

Pouk petja v ljudskih šolah. V kratkem izide v založbi Jugoslovanske Matice prvi del Pevske šole, ki je namenjena pouku petja v 4. in 5. razredu osnovnih šol. Knjiga je sestavljena po načrtu, ki ga je odobril višji šolski svet za pouk v ljubljanskih šolah. Razlikuje se bistveno od drugih Pevskih šol v tem, da nima za podlago intervalske teorije. Kakor moderni učitelj živega jezika ne poučuje več na podlagi gramatike, temveč začenja takoj z najpreprostejšimi pripovedmi, tako naj se tudi pri pouku petja omeji teoretično obravnavanje, ki mori veselje do petja. Knjiga ne zahteva drugega predznanja, kakor poznanje državnih himen, na katerih naj učitelj pojasni učencem vrste taktov; po spoznanju tonov in not preide autor takoj k petju pesmic po notah, ki naj se jih nauči učenec čitati s pomočjo štirih preprostih osnovnih melodij. Teoretsko znanje se obravnava med posameznimi narodnimi pesmi naše države. Višjih razredov osnovne šole in meščanskim šolam je namenjen II. del te knjige, ki izide še tudi pred začetkom šolskega leta. Ta del vsebuje dvo- in troglasno petje, v durovem načinu in obravnava tudi molov način. — Knjigo je spisal profesor dr. Pavel Kozina.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

—pov V. seja ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana, dne 24. avgusta t. l. v Ljubljani. — Navzoči: Jelenc, Gnus, Luznar, Rus, Fegic, Dostal. Odsotnost opravičita pismeno tov. Ivan Dimnik in Močnik. —

1. Prečita in odobri se zapisnik zadnje seje.
2. Glede šolskih maš ozir. obveznosti teh vprašuje radovljiško okrajno društvo. — Ožji sosvet ponovno povdarja načelno stališče, da se po določbah ustave nikogar ne more siliti k udeležbi pri verskih vajah razum pri mašah ob začetku in sklepu šol. leta ter ob državnih

praznikih. Tov. Gnus je mnenja, da se stvar obravnava o priliki pokraj. skupščine. Tov. Rus je za to, da so merodajni sklepi lokalnih konferenc. — Sprejme se tov. Gnusov predlog, da obravnava ta zadevo poverjenik in tajnik v letošnjih svojih poročilih na skupščini.

3. Prekmursko učit. društvo za okraj Murska Sobota. — Blagajnik tov. Fegic poroča, da se je stanje tega društva kolikor toliko uredilo, društvo vsaj delno zadostilo svojim blagajniškim obveznostim in zadnji čas tudi končno vposlalo članski seznam. Naj bi bila to zadnja društvena nerednost, kajti brez reda ne more biti uspešnega dela.

4. Napadi v časopisih na učiteljsvo. — Savinjsko učit. društvo se obrača na poverjeništvu, naj vpliva, da se ne bo napadalo učiteljsva v naprednih listih. Pri tej priliki pripomni strokovni tajnik, da se to godi tudi v listih, ki izhajajo v Učit. Tiskarni. V dokaz ena zadnjih števil »Napreja«, kjer se napada vodstvo naše organizacije, češ da ne postopa glede članstva nepristransko in se navaja slučaj tov. K., kjer pa je vodstvo popolnoma storilo svojo stanovsko dolžnost. Povdarja se, da nikakor ne moremo trpeti, da bi se napadalo vodstvo naše organizacije v listu, ki izhaja pod našo streho.

Napraša se poverjenik in njegov namestnik, da kot upravna odbornika tiskarne intervenirata pri upravnem odboru, da se taki slučajji več ne ponavljajo.

5. Napadi na učiteljsvo zaradi izvenšolskega prosvetnega dela. — Poverjenik poroča o odgovorih pokrajinske uprave in viš. šol. sveta na naše vloge glede zaščite učiteljsva pri izvenšolskem prosvetnem delu. Oblasti zahtevajo navedbo konkretnih slučajev; tej želji se bo ustreglo. Poverjenik poroča o najnovejšem slučaju v Št. Jerneju na Dolenjskem, tudi o tem se bo poročalo oblastem. Pri občirni debati, ki se razvije o tem predmetu, se ugotovi, da učiteljsvo pri nekaterih okraj. glavarstvih nima one zaščite ozir. podpore, kakor bi bilo želeto ozir. kakor bi bila to njihova dolžnost.

6. Slov. učitelji. — Belokranjsko učiteljsko društvo vprašuje organizacijo, zakaj se ne izvede sejni sklep viš. šol. sveta glede prepovedi naročevanja »Slov. Učitelja« za učiteljske knjižnice: šol. vodstva niso dobila o tem sklepu nikakega odluka. — Sklene se v tem zmislu interpelacija na viš. šol. svet.

7. Krajevni šolski odbori, ki se nahajajo tudi v načrtu novega šolskega odbora, so predmet občirne kritike in dopisa okraj. učit. društva za brežiško-sevniški okraj. Dopis se odkaže stanovsko - političnemu odseku.

8. Tov. Möderndorfer v Mežici je poslal poverjeništvu sledečo zahvalo: »Dvomil sem vsled zavlačevanja rešitve svoje pritožbe na popravno storjenje mi krivice. Udal sem se že načrtu, da se posvetim kakemu drugemu poklicu, kar bi mi vsled družinskih razmer napravilo nebroj neprilik ali pa imelo zame celo katastrofalne posledice.

Tembolj sem bil vzradoščen, ko sem vendar po 6 mesecih prejel ugodno rešitev. Zahvaljujem se najtopleje poverjeništvu UJU Ljubljana, v najobilnejši meri pa njenemu predsedniku g. ravnatelju Jelencu za izbojevanje pravice. Upam, da bo koristilo delo, ki ste ga izvršili zame, tudi celemu našemu stanu, kakor tudi organizaciji, ker ste najjasneje dokazali, da ne pripoznate v obrambi organizirancev nenakopavnosti članov različnih svetovnih naziranj«. — Zahvala, ki jasno dokazuje, da vodstvo organizacije ne pozna nikakih strankarskih razlik, kadar se bori za pravice svojega članstva, se vzame na znanje.

9. Zveza kulturnih društev v Ljubljani, katere član je naša organizacija, se nakaže članarina.

10. Višja pedagoška šola. Za ustanovitev take šole v Ljubljani se zavzema učit. društvo za mariborski šolski okraj. — Po poverjenikovem pojasnilu se izjavlja ožji sosvet v principu za pripustitev k študijam na vseučilišču, kjer naj se osnujejo pedagoški tečajji. Ta zadeva kakor glede izobrazbe učiteljic žen. roč. del in ustanovitve Ferij. Saveza (predlogi istega društva) se odkaže odsekom za skupščino.

11. Prepoved prodaje alkohola mladini do 18. leta. V tej zadevi pošilja vloge na ministrstvo za narodno zdravje in na viš. šol. svet okraj. učit. društvo za Kranjski okraj. Vloge se oddajo na pristojna mesta.

12. Protivpoštevaju anonimnih časopisnih napadov od strani oblastev se izjavlja isto društvo, še manj pa da se na podlagi teh izdajajo striktni ukazi in odredbe, ne da se je preje o stvari zaslišalo prizadeto šolsko vodstvo ali osebo. —

Ožji sosvet ugotavlja, da se faktično godijo slučajji, da se to vpošteva od strani upravnih oblasti. V tej zadevi se sklene vloga na viš. šol. svet.

13. Ustanovitev novega okraj. učit. društva za okraj Dol. Lendava se vzame na znanje. Novo društvo je takoj po ustanovitvi doposlalo članski seznam in izkazalo izvoljeni društveni odbor. Naj bi uspešno in krepko delovalo naše najmlajše 32. okrajno društvo!

14. Za odpravo pripravljalnih tečajev za srednje šole se izreka celjsko učit. društvo. — Kolikor je ožjemu sosvetu znano, so taki tečajji že itak odpravljani, ako pa še kje obstojajo, se morajo seveda odpraviti.

15. V zadevi oblastne delitve šol. uprave ljubljanske in mariborske oblasti poroča o sklepu zborovanja bivše Štajerske Zveze predsednik mariborskega učit. društva kot njen bivši tajnik. — Ožji sosvet ugotavlja, da mariborskega sklepa nikakor ne more vpoštevati, ker ne more tozadevno izpreminjati soglasnega sklepa seje širjega sosveta z dne 12. junija t. l. in more biti za nas merodajen edinole ta sklep.

16. Za naše obmejno šolstvo, kjer je veliko nedostajanja učiteljsva, se je zavzemalo zgoraj omenjeno zborovanje. K temu pojasnjuje tov. Gnus, da se na nemški strani posebno podpira obmejno šolstvo. V take kraje pošiljajo najboljše učiteljsvo, ki prejema posebne nagrade. Enako bi se moralo postopati tudi pri nas. — V tem zmislu se sklene vloga na viš. šol. svet.

17. Za Gradišnikov nagrobni spomenik se določi imenom poverjeništvu prispevek 500 Din. Pri tej priliki se iznova opozarja okrajna društva, da store svojo dolžnost.

18. Jugoslovanski Sokolski Savez pošilja vabilo za I. jugoslov. vsesokolski zlet.

19. K proslavi 40letnice tov. Janka Tomana, nadučit. v Moravčah, ki se vrši 30. avgusta, vabi Moravško pevsko društvo. Poveri se strokovnega tajnika, da zastopa pri tej priliki poverjeništvu.

20. Radovljiško učit. društvo sporoča poverjeništvu izključitev člana P. — Društvo je glede sprejemanja, odklanjanja in izključitve članov avtonomno, vendar naj navede rezloge, ki pojasnijo in utemeljujejo ta društveni sklep.

21. II. pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana, dne 2.—3. sept. na Bledu. — Določi se dnevni red za to skupščino, ki se objavi v Učit. Tovarišu. Želji naše centrale v Beogradu, naj se vrši naša pokrajinska skupščina v avgustu, se zaradi vsesokolskega zleta ne more ustreči.

22. Nadprodukcija ženskega učiteljskega naraščaja. — O tem predmetu stavi primerne predloge tov. Rus, predvsem glede zatvoritve zasebnih ženskih učiteljskih. Sklene se tozadevna vloga na višji šolski svet.

+pov Delegati za 2. pokrajinsko skupščino na Bledu dne 2. in 3. septembra 1922.

I. Ljubljansko učit. društvo. — Delegati: 1. Malnarič Ivan; 2. Črnogaj Fran. Namestnika: 1. Plesničar Pavel; 2. Zupančičeva Vita — vsi v Ljubljani.

II. Laško učit. društvo. — Del.: 3. Gnus Anton — Dol pri Hrastniku; 4. Gostinčar Franjo — Zidani most. — Nam.: 3. Jurko Vitko — Dol pri Hrastniku; 4. Hofbauer Lojze — Hrastnik.

III. Učiteljsko društvo za Meziško dolino. — Del.: 5. Močnik Peter — Guštanj; 6. Möderndorfer Vinko — Mežica. — Nam.: 5. Mlačnik Ignac — Lješe pri Prevaljah. 6. — ?

IV. Ptujsko učit. društvo. — Del.: 7. Lešnik Janko — Vurberg pri Ptuj; 8. Žolnir Oskar — Cirkovci pri Ptuj; Nam.: 7. Majcen Mirko — Ptuj; 8. Gorup Jože — Ptuj.

V. Prekmursko učit. društvo v Murski Soboti. — Del.: 9. Požegar Avguštin — Gederovci; 10. Salabo - Vranjkova — Dolnja Bistrica. — Nam.: 9. in 10. — ?

VI. Ljutomersko učit. društvo. — Del.: 11. Mavrič Karol — Gor. Radgona; 12. Mikl. Ciril. — Nam.: 11. Stopar Slavko; 12. Zacherl Fran — vsi Ljutomer.

VII. Krško učit. društvo. — Del.: 13. Levstik Leopold — Krško; 14. Golob Janko — Raka. — Nam.: 13. Vanič Jan — Krško; 14. Žagarjeva Milena — Leskovec.

VIII. Slovenjgraško učit. društvo. — Del.: 15. Purkhart Josip — Št. Ilj pod Turjakom; 16. Vaupotova Ana — Slovenjgradec. — Nam.: 15. — ? 16. Šmidova Matilda — Podgorje.

IX. Slovenjebistriško učit. društvo. — Del.: 17. Karbaš Fran — Slov. Bistrica; 18. Pucova Franja — Slov. Bistrica. — Nam.: 17. Rajner Josip — Gor. Polskava; 18. Pehanijeva Marija — Slov. Bistrica.

X. Ormoško učit. društvo. — Del.: 19. Rajšp Josip — Ormož; 20. Kosi Anton — Središče. — Nam.: 19. Musek Ljudevit — Sv. Bolfenk; 20. Porekarjeva Angela — Hum.

XI. Konjiško učit. društvo. — Del.: 21. Strigl Anton — Kabl; 22. Bezlajeva Marija — Žiče. — Nam.: 21. Kržič Janko — Loče; 22. Pleškova Mara — Čadram.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ ODBOR »DRUŠTVA UČITELJEV IN ŠOLSkih PRIJATELJEV ZA OKRAJ LJUBLJ. OKOLICE« ima sejo v nedeljo dne 6. avgusta ob 9. dopoldne v Učiteljski tiskarni. K tej seji vabim p. n. odbornike in tudi druge člane društva, da se pogovorimo vse potrebno za zborovanje UJU na Bledu, za svoje zborovanje 9. sept. na Vrhniki in za zborovanje UJU koncem septembra v Sarajevu, Zdravo! — J. Žirovnik, t. č. predsednik.

+ SLOVENJEBISTRISKO DRUŠTVO je zborovalo 24. junija t. l. v Laporju. Udeležba je bila jako dobra.

Otvoritev. Predsednik tov. Karbaš prisrčno pozdravlja vse navzoče, posebno pa domače učiteljstvo, ki se mu zahvaljuje za prijazni sprejem. Pozdravlja našo staro znanko tov. Negovetičevu, tov. Vando, ki sta posetila svoje tovariše, in tov. Povhovo, ki pristopi k društvu.

Nato obžaluje, da izgubi društvo vrle tovarišice: Hribarjevo, Vobičevu, Roberjevo in Planerjevo. — Častita in želi vsi srečo in zadovoljnost tov. Čončevi, Krajncu, Novakovi Faniki, Rajnerju in Živku.

S krasnimi besedami se spominja g. predsednik venčanja Nj. Vis. kralja s kraljično Marijo. Navdušeni živijo-klici se odzovejo njegovemu govoru.

Mnogozaslužnemu M. Neratu pa — slava!

Čitanje zapisnika. Zadnji zapisnik se prečita in odobri.

Dopisi. Tovariši in tovarišice se pozivajo, da prispevajo za učiteljski dom v Rog. Slatini in se ga tudi poslužujejo, ker znižane cene omogočajo tudi učitelju, da se more zdraviti v krasnem kopališču. — Oni tovariši oz. tovarišice, ki imajo še blokov »Pedag. društva v Mariboru« in »Konvikta«, naj jih vrnejo, kolikor jih niso razprodali.

Poročilo g. predsednika o seji širšega sosveta UJU poverjeništvu Ljubljana je natančno in zanimivo. Poročevalec žanje iskreno zahvaljo.

Predavanje. Kako naj ljudska šola pospešuje čebelarstvo, nam precej podrobno riše tov. Bratoš. Žal, da mora vsled pozne ure skrócić svoje predavanje, za katero se mu tov. preds. v imenu vseh zahvali.

Volitev delegatov. Za delegata na Bled k zborovanju UJU poverjeništvu Ljubljana so določeni tov. Karbaš in Fr. Pucova, njiju namestnika pa tov. Pehanijeva in Rajner. K II. skupščini UJU v Sarajevu pa odpošlje društvo tov. Hribarjevo, Varla in Kraševcevo.

Slučajnosti. SlovenjebistrisKO učit. društvo obhaja letos 50letnico svojega obstoja. Proslavila se bo v začetku meseca novembra. O razvoju društva bo poročal pri proslavi tov. Kokl. — Dve šoli slovenjebistriskega okraja ne poznata stanovske zavednosti in se bosta pri prihodnjem zborovanju žigosali.

Resoluciji, ki sta bili sprejeti pri zborovanju:

1. Učiteljstvo odklanja trikratno trimesečno vojaško vežbo in zahteva, da se vojaška vežba vrši nepretrgoma eno leto po dovršeni skušnji sposobnosti. Zahtevamo, da imamo z drugimi državljani iste pravice, a se tudi ne odrekamo istim dolžnostim.*

2. K predlogu »O enotnem poslovniku za okrajna učit. društva« se sklene sledeče: Naša pravila so zadostna smernica za ohranitev enotnega poslovanja naših društev. Ne kaže društvom vezati rok z novimi predpisi, ker so razmere v raznih krajih različne in je potreba individualnega postopanja, da društvo napreduje. — Po zborovanju smo si vsi ogledali veliki in vzorni Šiferjev čebelnjak.

* Po dolgih borbah od strani organizacije se je dosegla za učiteljstvo ta izredna ugodnost, zato so take resolucije neumestne. Op. uredn.

Iz pisarne strokovnega tajništva — poverjeništvu UJU.

—tajn Vsem onim, ki se obračajo name zaradi naše 2. pokrajinske skupščine na Bledu, odgovarjam, da toliko

časa ne morem obvestiti o podrobnostih, dokler ne dobimo od strani krajevnega pripravljalnega odbora, ki se je konstituiral na Bledu, podrobnih in posameznih informacij, ki jih bomo takoj objavili.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Cenjene dopisnike prosimo, da se vsaj nekoliko potrudijo glede svojih dopisov, tako glede zunanje oblike kot glede pravopisa, slovnice itd., kajti res nimamo časa, večkrat dolge dopise popravljati ozir. kar na novo pisati. Torej malo več obzirnosti in ne tako bagatelno!

—lu J. P. v Z. m. — Za sprejem na trg. akademijo se zahteva spodnja srednja šola ali mešč. šola z nastavnim razredom. Prestop iz dvorazredne trg. šole v 3. letnik trg. akademije je nemogoč.

Novo knjige in druge publikacije.

—kpl Zbirka važnejših novih naredb in odredb za osnovne in mešč. šole ter učiteljska v Sloveniji. Sestavil Fr. Fink, okr. šol. nadzornik. II. zvezek (za l. 1921). Natisnila in založila Učit. Tiskarna v Ljubljani. Cena 14 Din.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis oddaje stalnih učnih mest na meščanskih šolah.

Višji šolski svet razpisuje v stalno oddajo sledeča učna mesta. 1. Celje: dekl. meščanska šola; (4 mesta) služba stalnega kateheta z učno dolžnostjo tudi na meščanski šoli po eno službo za strokovne učiteljice za I., II. in III. skupino. Pristojni okr. (mest.) šol. svet: Mestni šolski svet v Celju. Prednost imajo pri III. skupini učiteljice z izpitom iz telovadbe pri I. skp. usposobljene za srbohrvaščino. — 2. Jesenice: deška in dekl. meščanska šola, (6) po 1 službo za I., II. in III. skupino za strokovne učitelje, isto za strok. učiteljice. Okrajni šolski svet v Radovljici. 3. Dolnja Lendava: drž. deška meščanska šola, — (3) po eno službo za I., II. in III. skupino. (Okr. glav. šol. oddelek v Murski Soboti.) 4. Krško: deška meščanska šola (koedukacija), (4) po 1 službo strokov. učitelja za I. in II. skupino, dve službi za strokovnega uč. za III. skupino. (Okrajni šol. svet v Krškem.) Prednost imajo za I. skp. usposobljeni za srbohrvaščino, za III. skp. usposoblj. za telovadbo na mešč. šolah. 5. Ljubljana: I. dekl. mešč. šola, (7) 1 službo strokov. učiteljice za I. skp., 2 službi strokov. učiteljice za II. skp., 1 službo za III. skp., po 1 službo z učno obveznostjo tudi na II. dekl. mešč. šoli. a) za telovadbo, b) za petje in glasbo, c) za učiteljico za moderne jezike (francoščino, angleščino). Mestni šolski svet v Ljubljani.) Za I. skp. mora biti usposobljen za srbo - hrvaščino na mešč. šolah. 6. Ljubljana: II. dekl. meščanska šola, (1) eno službo strokovne učiteljice za I. skupino (kakor pod 5). Prednost imajo usposobljene za srbohrvaščino. 7. Ljubljana: I. deška mešč. šola, (5) po eno službo za strokovnega učitelja za I., II. in III. skupino, po 1 službo z učno obveznostjo tudi na II. deški meščanski šoli: a) za telovadbo, b) petje in glasbo, (kakor pod 5). Za I. skp. morejo prositi le usposobljeni za pouk srbo - hrvaščine na mešč. šolah, prednost za telovadbo usposobljeni za francoščino. 8. Ljubljana: II. deška meščanska šola, (1) eno službo za I. skupino, (kakor pod 5). 9. Ljutomer: deška mešč. šola, (3) eno službo za I. skp. in srbo - hrvaščino, po eno službo za II. in III. skupino, (okr. šolski svet v Ljutomeru). 10. Maribor: I. dekl. mešč. šola z nem. uč. jezikom, (1) eno službo za francoščino z učno obveznostjo na I. in II. dekl. in deški mešč. šoli v Mariboru. (Mestni šol. svet v Mariboru.) 11. Maribor: II. dekl. mešč. šola s slov. učnim jezikom, (4) po eno službo z učno obveznostjo na obeh dekl. mešč. šolah: a) za telovadbo, b) za petje in glasbo, eno službo za I. skp. in srbo - hrvaščino, eno službo za I. skp. (kakor pod 10). 12. Maribor: deška mešč. šola s slov. učnim jezikom in 3 nem. vzpored., (4) po eno službo za: a) I. skp. s srbohrvaščino, b) I., II. in III. skp. (kakor pod 10). 13. Murska Sobota: drž. meščanska šola, (4) po 1 službo za a) I. skp. in srbohrvaščino, II. in III. skup., dalje za telovadbo (z obveznostjo da poučuje v mejah uč. obveznosti tudi druge predmete na meščanski šoli in telovadbo na realni gimnaziji), (okr. glavarstvo, šol. oddelek v Murski Soboti). 14. Ptuj: dekl. meščanska šola, (2). Po 1 službo za: a) strok. učite-

ljo za III. skupino. (Mestni šolski svet v Ptuj). 15. Ribnica: deška meščanska šola (koedukacija), (3) po eno službo za strokovne učitelje za I., II. in III. skupino. (Okr. šol. svet Kočevje). 16. Slovenjgradec: deška mešč. šola, koedukacija, (3) po eno službo strok. učitelja za I., II. in III. skupino. (Okr. šolski svet slovenjgrijski v Slovenjgradcu). 17. Šoštanj: deška mešč. šola, koedukacija, (3) po 1 službo za strok. uč. za I., II. in III. skp., (okr. šol. svet šoštanski v Slovenjgradcu). 18. Tržič: deška in dekl. mešč. šola pod skupnim vodstvom, (4) po eno službo za strokovne učitelje za I., II. in III. skupino, isto za strokovne učiteljice, 1 službo za strokovnega učitelja za I. skp. in srbo - hrvaščino, (okr. šol. svet v Kranju).

Rok za vlaganje prošelj poteče dne 20. avgusta 1922. Prosilci naj vlagajo pravilno kolkovane in s potrebnimi dokumenti opremljene prošnje potom pristojnega šolskega vodstva (ravnateljstva) na neposredno nadrejeni okr. (mestni) šolski svet, ki prošnjo opremi z uradno kvalifikacijo ter vpošlje spise pristojnemu okrajnemu (mestnemu) šolskemu svetu v stavitev tropredloga.

Ako kdo prosi za razna službena mesta, mora vložiti za vsako mesto posebno prošnjo, sklicujoč se na prošnjo, ki so ji priložili dokumenti. — Ljubljana, 25. julija 1922. — Višji šolski svet: Za predsednika: Poljanec, s. r.

Štev. 489.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Na štirirazredni osnovni šoli pri Sv. Križu blizu Ljutomera se razpisuje v stalno nameščenje služba učitelja (samo za moške prosilce).

Pravilno opremljene prošnje je vložiti po predpisani službeni poti najkasne-

je do dne 4. septembra 1922 pri kraj. šol. svetu Sv. Križ. bl. Ljutomera.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru, dne 31. julija 1922.

I. Koropec l. r.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. julija t. l. Din 400.457-77

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpslanih znamk za 2.50 D se ne odgovarja.

Tržiški učiteljski krožek naznanja, da je dne 27. julija t. l. umrl njegov predsednik g.

Vinko Klanšek

nadučitelj

v Tržiču. Zemske ostanke blagopokojnika smo položili k večnemu počitku v Tržiču dne 29. julija 1922.

Žalujoci tovariši.

Najprimernejša darila za mladino!

Učiteljska knjigarna priporoča:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, II., IV., V., VI. zvezek po elegantno vez.	D 7- 8-
Andrej Rapč: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zv. po D 7- Mišjakov Julče: II., VI. zvezek po	9- 7-
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	7-
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	7-
Marko Senjanin: Slovenski Robinzon . . . . . broš. D 7- vez.	8-
Fran Levstik: Zbrani spisi za mladino. broš. D 16- Fran Erjavec: Zbrani spisi za mladino. vez. po	20- 40-
Otroški oder. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice za mladino otroških vrtec in osnovnih šol. . . . . broš. D 7- vez.	8-
Gustav Šilih: Nekoč je bilo jezero. vez.	20-
Fran Erjavec: Srbske narodne pripovedke . . . . . vez.	18-
Kunaver: Na planine . . . . . vez.	22-
Žirovnik: Narodne pesmi, I., II. in III. stopnja, cena	2-
Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi za mladino	7-
Te himne so odobrene od višj. šol. sveta za šolsko uporabo.	

Šolske knjige:

Engelbert Gangl: Druga čitanka	D 9-
Prva srbska ali hrvaška čitanka	8-
Moje prvo berilo	450
Podkrajski: Knjigovodstvo	18-
Računstvo	10-
Pomočniška preizkušnja	5-
Slovenski metuljar	6-

Nadalje:

Rab. Tagore: Povestice. broš.	D 6-
Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi	12-
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	6-
Bob za mladi zob (pesmice)	6-
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	2-50
Mark Twain: Mali klatež . . . . . broš. D 7- vez.	10-
Fran Rojec: Tončkove sanje (igrice)	11-
Ewald Botka: Dvonožec . . . . . broš. D 12-50 vez.	14-
Fran Levstik: Martin Krpan	15-
Ivan Albreht: Mlada greda (pesmice)	12-50
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	12-50
Nemcova: Češke pravljice (I. in II. zvezek.) brošura	3-
France Bevk: Pastirčki pri kresu in plesu . . . . . broš. D 4-50 vez.	6-
Moj zverinjak	5-
Čika Jova - Gradnik: Pisani obrazi	7-
Čika - Jova Gradnik: Kalamandrija pesmice . . . . . vez.	5-
Zmaj: Malaj in Malon pesmice	3-50
John Ruskin: Kralj zlate reke ali Črna brata	10-
Waschtetova: Pravljice . . . . . vez.	15-
Milčinski: Pravljice	15-
Pepelka	15-
Snegulčica . . . . . D 9- in 15-	
Trnjulčica, pravljica s slikami . . . . . D 9- in 15-	
Volk in sedem kozic, Bratec in sestrica, Živali v podobah vez.	15-
Moji ljubčki, živalske slike	8-
Otok zakladov . . . . . broš. D 7-	10-
Josip Ribičič: V kraljestvu palčkov	15-
Ivan Gerbec: Glasbene točke k Ribičičevi mladinski igri v kraljestvu palčkov	15-

Šolski zvezki lastnega izdelka.